

Mówić po europejsku

Wszyscy uczą się języków obcych, ale stare dyplomy nie są gwarantem faktycznej biegłości w ich używaniu. - Jednolite standardy w nauczaniu języków obcych są szczególnie ważne w dobie otwartych granic i zwiększonej mobilności w Europie. Czytelne i przejrzyste certyfikaty językowe są warunkiem przyjęcia na uczelnię czy też zdobycia dobrej pracy – podkreśla Elżbieta Jarosz, dyrektor naukowy Instytutu Języka Angielskiego Gama College, pracująca nad ramami kwalifikacji w nauczaniu języków obcych.

Przypomina, że do niedawna poziomy zaawansowania biegłości językowej interpretowane były w całej Europie dość swobodnie. Dlatego poziom znajomości języka określany w Polsce jako średnio zaawansowany czy zaawansowany niekoniecznie odpowiadał tym poziomom uznawanym w Wielkiej Brytanii. Przekonywali się o tym ci, którzy uczyli się języka obcego w naszym kraju, a potem chcieli kontynuować naukę za granicą. Różnice w efektach uczenia się języka widać nawet w obrębie tego samego kraju, wszystko zależy od szkoły, nauczycieli, metody.

Odnosimy się do europejskiej skali

Z tego powodu już ponad 20 lat temu, na zlecenie Rady Europy, rozpoczęto prace nad wyznaczeniem jednolitych standardów w nauczaniu języków obcych w Europie. - Opracowano skalę biegłości językowej, dzięki której można precyzyjnie, choć w prosty sposób, opisać efekty kształcenia we wszystkich podstawowych kompetencjach językowych – relacjonuje Elżbieta Jarosz.

Skala zaczęto rozpowszechniać w roku 1997. W formie książkowej opublikowało ją wydawnictwo Cambridge University Press w 2001 roku, pod tytułem Common European Framework of Reference in Languages (CEFR). Przetłumaczono to na język polski w 2003 roku jako Europejski System Opisu Kształcenia Językowego.

Dziś skala CEFR jest jedynym w Europie oficjalnym wyznacznikiem kompetencji językowych. To do niej odnoszą się eksperci pracujący nad poziomami nauczania i systemami ocen. W ciągu kilkunastu lat większość firm i instytucji na świecie zaczęła akceptować wyłącznie certyfikaty językowe, które stosują skalę ocen zgodną z CEFR. Również polskie Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz organizacje pracodawców, takie jak np. Polskie Izby Gospodarcze, uznają CEFR za obiektywny wyznacznik poziomu znajomości języka obcego.

Do CEFR szybko dostosowały się wydawnictwa wyspecjalizowane w podręcznikach do nauki języków obcych. Z tą skalą poziomów powiązane są także najbardziej renomowane egzaminy językowe w Europie, takie jak Cambridge English Language Assessment, Londyńskiej Izby Handlowo-Przemysłowej LCCI, City & Guilds, Diplôme d'études en langue française DELF, Diplôme approfondi de langue française DALF.

Jaki poziom?

Europejska skala biegłości CEFR to sześciostopniowy system oceny znajomości języka obcego, który wyraża się następującymi symbolami:

A1, A2 - poziomy podstawowy;

B1, B2 - poziomy samodzielności językowej (średnio zaawansowany) ;

C1, C2 - poziomy biegłości językowej.

Każdy z poziomów jest szczegółowo opisany, jakie umiejętności ma znajdująca się na nim osoba, czyli co potrafi i rozumie. Do każdego przyporządkowany jest program nauczania, który zapewni osiągnięcie tych efektów.

– Pomimo że do CEFR odnoszą się systemy nauczania języków obcych w całej Europie, to poziomy tej skali nie są kompatybilne z poziomami Europejskiej Ramy Kwalifikacji. Tak jak faktyczne poziomy biegłości językowej nie są kompatybilne z poziomami ogólnego i zawodowego kształcenia formalnego

– zaznacza jednak Elżbieta Jarosz. – Teoretycznie niektóre poziomy biegłości językowej przypisane są do konkretnych poziomów kształcenia ogólnego i zawodowego, na przykład przy egzaminie maturalnym w Polsce wymagany jest poziom B2. Jednak w praktyce często zdarza się, że nie znajduje to odzwierciedlenia w rzeczywistości: poziom B2 może być osiągnięty na wcześniejszych lub późniejszych etapach kształcenia ogólnego lub zawodowego – tłumaczy.

Praktyka, nie teoria

CEFR kładzie nacisk na praktyczne kompetencje językowe. Opisy poszczególnych poziomów określają wiedzę, ale również sprawności i umiejętności językowe, które powinniśmy opanować na każdym z poziomów.

– Skala CEFR to również wyraz nowych tendencji w zakresie nauczania, uczenia się i oceniania znajomości języków obcych. Zwrócenie większej uwagi na ucznia i jego uczenie się, niż na programy nauczania i samo nauczanie – podkreśla dyrektor naukowa Instytutu Języka Angielskiego Gama College. – A ponieważ kryteria określające poziomy zaawansowania są jasno określone i proste, to skala CEFR pozwala na precyzyjne określenie indywidualnych celów nauczania. W dużym stopniu pozwala też uczniowi na monitorowanie własnego procesu uczenia się oraz sprawdzanie, czy to czego uczy go nauczyciel, jest dla niego przydatne. CEFR podpowiada również kryteria, dzięki którym uczeń może dokonywać samooceny, a co za tym idzie – porównać wyniki owej autooceny z oceną wystawioną przez nauczyciela – dodaje.

W rezultacie, skala CEFR zapewnia wysoką jakość nauczania, zachęca ucznia do wyrażania swoich potrzeb w kształceniu językowym i uczt samooceny, jak też uświadamia mu, że jest odpowiedzialny za ten proces uczenia się.

– Aby to jednak było możliwe, konieczne jest wypracowanie i wdrożenie systemów, które zapewnią odpowiednie i ustawiczne kształcenie metodyków, a przede wszystkim – nauczycieli – zauważa Elżbieta Jarosz. – I to nie tylko w zakresie dostosowywania programów nauczania do potrzeb uczniów, ale również w dziedzinie wdrażania systemów oceniania umiejętności językowych zgodnie z zasadami CEFR. Oznacza to konieczność wprowadzenia dużych zmian w systemach oceniania wiedzy: przekształcenie i uzupełnienie metod, takich jak testy czy egzaminy, o techniki oceniania umiejętności językowych w zakresie mówienia, pisanie, słuchania i czytania – mówi. I przekonuje, że choć wdrażanie tych zmian na początku wymaga sporej pracy ze strony metodyków, to w praktyce nowe systemy oceniania umiejętności okazują się wyjątkowo przyjazne dla nauczycieli i uczniów.

Europejski certyfikat

Projekty z zakresu edukacji językowej, opracowywane pod auspicjami Rady Europy i Komisji Europejskiej, od 1991 roku wypracowuje, konsultuje i wdraża Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Jakości w Edukacji Językowej (EAQUALS - Evaluation & Accreditation of Quality In Language Services).

W ostatnich latach EAQUALS przeprowadziło pilotaż, wprowadzając do swoich szkół członkowskich Europejski Certyfikat Znajomości Języków Obcych. Ma on motywować do wdrażania systemów jakości, jakie narzucają wysokie standardy skali europejskiej CEFR. Oznacza to coraz lepsze efekty nauczania.

Prawo do wydawania certyfikatów otrzymają szkoły, które dostosują swój system poziomów zaawansowania i programy nauczania do wymogów skali CEFR. Szkoły ubiegające się o certyfikat będą musiały również wykazać się skutecznymi, wewnętrznymi systemami kształcenia nauczycieli oraz umiejętnością stosowania kryteriów oceniania, w tym oceniania umiejętności zgodnie z zasadami CEFR.

Europejski Certyfikat Znajomości Języków Obcych EAQUALS nie jest konkurencyjny w stosunku do innych międzynarodowych egzaminów językowych (takich jak na przykład egzaminy Cambridge). Jest on po prostu certyfikatem wydawanym na koniec kursu, zaświadczającym o poziomie biegłości językowej uczestnika szkolenia.